

КЛАСТЕРИ В ІНСТИТУЦІЙНІЙ ЕКОНОМІЦІ

Войнаренко М.П. Кластери в інституційній економіці : монографія / М.П. Войнаренко.
– Хмельницький : ХНУ, ТОВ «Тріада-М», 2011. – 502 с.

Процеси глобалізації, інтеграції, посилення міжнародної конкуренції та фінансової нестабільності у світовій економіці обумовлюють пошук нових форм організації виробництва і зміни парадигми управління конкурентоспроможністю на мікро-, мезо- і макрорівнях складних соціально-економічних систем.

У вітчизняній науці продовжується активний розвиток інституціональних досліджень, що розпочався наприкінці минулого століття, з метою пошуку нової економічної теорії, яка б відповідала адекватним змінам у світових тенденціях і реально допомагала проведеному вітчизняним економічним реформам.

Трансформаційна криза, що супроводжувала українські реформи протягом дев'яностих років ХХ ст., обумовила дисфункцію старих інституціональних структур, що збереглися внаслідок інституціональної інерції, показала практичну неможливість системного імпорту ефективних інституціональних структур успішно функціонуючих західних економік, а також проблематичність оперативного врахування негативного досвіду інституційних перетворень, що відбуваються останнім часом у розвинутих країнах. Процес інституціональної трансформації ускладнюється ще тим, що соціальна еволюція не гарантує відбору найбільш ефективних структур, часто блокуючи зміни існуючих неефективних інститутів та протидіючи створенню нових інституційних утворень, типу «кластерних» об'єднань суб'єктів бізнесу, влади, громадських організацій, інших складових ринкової інфраструктури, і появи відповідного інституційного середовища.

Згадані фактори інституціональних змін обумовили необхідність розробки адекватної синтетичної методології економіко-теоретичного аналізу еволюційних процесів, яка б враховувала історичні особливості інституціональної трансформації та аналітичні інструменти, необхідні для розуміння складних процесів, що відбуваються в українській перехідній економіці,

за умов її дестабілізації та поки що умовному впровадженні економіки інноваційного типу.

У монографії автором досліджено характер інституційних перетворень в соціально-орієнтованій національній економіці та вперше запропоновано підхід до вивчення кластерів з позиції їх інституційної природи. Вивчення кластерів як інститутів та інституцій ринкової економіки сприяло виявленню складових кластероформуючого потенціалу регіону з позицій інноваційного розвитку. Дослідження

форм та принципів взаємодії державних, підприємницьких та інституційних структур в кластері дозволило розробити рекомендації щодо удосконалення інституційного середовища міжсуб'єктної взаємодії в територіально-галузевих об'єднаннях та на основі отриманих результатів запропонувати алгоритми подальшої кластеризації вітчизняної економіки. Цінність запропонованого підходу підвищується розробленими автором механізмами адаптації кластерів в умовах побудови національної інноваційної системи.

Загалом аналіз основних концептуальних положень монографії показав, що використання теорій інституціоналізму при вивченні мережевих форм організації виробництва дозволяє виявити нові інституційні моделі та механізми розвитку регіональної економіки. Становлення національної інноваційної системи неможливе без використання апробованих у світовій практиці інструментів регіонального розвитку, які б сприяли виявленню точок економічного зростання територій та примноженню їх конкурентних переваг. Вітчизняний досвід функціонування кластерів переконливо доводить потребу подальшого дослідження можливостей, що виникають перед учасниками територіально-галузевих об'єднань в процесі побудови міжсуб'єктних взаємодій як на регіональному, так і загальнодержавному рівнях.

А.А. Чухно, академік НАН України

